

NİSAN 2020 RAPORU

*Düşünce Suçu(!?)na Karşı Girişim , İHD ve TİHV işbirliğiyle hazırlanan bu rapor,
2 Mayıs 2020'de bir [video paneli](#) olarak yayınlandı.*

Sosyal yaşamın iyice daraldığı, insanların -özellikle 65 yaş üstü yaşlılar ve 20 yaş altı çocuk ve gençlerin- zorunlu ev hapsine alınması caddelerin, meydanların boşaldığı, adliyelerin rölantide çalıştırıldığı pandemi günlerinde, ağırlık medya ve sosyal medya paylaşımlarındaydı. Virüs mücadelesindeki aksaklıklar, Diyanet İşleri Başkanının nefret söylemi taşıyan fetvalar, Cumhurbaşkanının bağış kampanyası ile ilgili haberler ve sosyal medya paylaşımları; gözetimlere, tutuklamalara ve mahkumiyetlere yol açmaya devam ediyor.

1. İDARİ YASAKLAR, KOLLUK MÜDAHALELERİ

- 01 Ankara** Yüksel Caddesindeki insan hakları anıtı önünde yapılmak istenen protestoya fiziksel şiddet kullanılarak müdahale edildi.
- 02 İstanbul** Türkiye Gerçekleri- Mustafa Selanik isimli Twitter hesabı üzerinden paylaşımlar yapan Mesut Aykın FETÖ propagandası yaptığı iddiasıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı talimatıyla İstanbul'da gözaltına alındı, Ankara'da tutuklandı.
- 02 Kocaeli** Koronavirüsle ilgili her türlü eylem/etkinlik 16 Nisan'a kadar yasaklandı.
- 03 Ankara** KHK ile ihraç edilmesini protesto etmek isteyen mimar Alev Şahin'in eylemi şiddet kullanarak engellendi.
- 04 Bartın** Hazırladığı maskeleri semt pazarında ücretsiz dağıtmak isteyen Halkevleri Şube Başkanı Yonca Alemdar ve 2 kişi bu faaliyetleri izinsiz olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı.
- 05 İzmir** Çiğli ilçesinde bir tekstil işçisinin virüs testinin pozitif çıkmasının ardından işçiler ve güvenlik görevlileri arasındaki çatışmada işçiler sopalarla darp edildi.
- 06 İstanbul** CHP Eyüpsultan ilçe örgütünün Covid-19 ile ilgili astığı pankartlar AKP'li Eyüpsultan belediyesi tarafından toplatıldı.
- 08 Adana** Ölüm orucunda yaşamını yitiren Grup Yorum üyesi Helin Bölek için Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde eylem yapan mahpuslar gardiyanların fiziksel şiddetine maruz kaldı.
- 08 İstanbul** Ölüm orucunda yaşamını yitiren Grup Yorum üyesi Helin Bölek ile ölüm orucunda olan İbrahim Gökçek ve Mustafa Koçak'ın durumuna dikkat çekmek amacıyla AKP İl binası önünde eylem yapmak isteyen 2 kişi gözaltına alındı.
- 08 Tekirdağ** Çorlu ilçesinde COVID-19 salgınıyla ilgili afiş asan EMEP üyelerine polis müdahale ederek İlçe başkanı Erdal Koçer ile üye Kenan Işık'ı gözaltına aldı.

- 09 İstanbul** EHP üyelerinin ücretsiz izin düzenlemelerini protesto etmek amacıyla Şişli Kaymakamlığının önünde yaptıkları basın açıklamasına müdahale polisler, şiddet kullanarak ve ters kelepçe uygulayarak 11 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlar “sosyal mesafeyi” ihlal ettikleri gerekçesiyle para cezası kesildikten sonra serbest bırakıldı.
- 09 İstanbul** Stajyer Av. Yağız Timuçin sosyal medya hesabından “ödeme yapmıyoruz” şeklindeki paylaşımı nedeniyle gözaltına alındı.
- 10 İstanbul** COVID 19 salgınına rağmen çalışmaya zorlanan işçilerin durumuna dikkat çekmek amacıyla dayanışma ağı tarafından yapılan basın açıklamasına polis 7 kişiyi şiddet kullanarak gözaltına aldı. Gözaltına alınanlar kişi başına 3.180 TL para cezası kesilerek serbest bırakıldı.
- 11 İstanbul** Komedyen Emre Günsal sosyal medyada paylaştığı stand-up videosundaki sözleri nedeniyle tutuklandı, 10 gün sonra serbest bırakıldı.
- 13 Ankara** *Hastanemizi Açın Platformu (HAP)* tarafından, Covid-19 nedeniyle kapatılan hastanelerin yeniden açılması talebiyle yapılmak istenen basın açıklaması polis tarafından engellendi.
- 14 İzmir** Ölüm orucunda hayatını kaybeden Mustafa Koçak için Kırıklar F Tipi Cezaevi önünde bekleyen 9 kişi, babası, annesi, kız kardeşleri ve arkadaşları şiddet kullanarak göz altına alınırken bir kişinin parmağı çıktı.
- 18 Ankara** Mamak ilçesi Tuzluçayır Mahallesinde COVID-19 salgını süresince çalışanların ücretli izinli sayılması talebiyle ses çıkarma eylemi çağrısında bulunan 6 kişi polis tarafından gözaltına alındı.
- 18 İstanbul** Kadıköy Belediyesi tarafından hazırlanan 23 Nisan balkon buluşmaları etkinliğini, kaymakamlık Covid 19’u gerekçe göstererek yasakladı.
- 20 İstanbul** Tuzla ilçesinde COVID-19 salgını ile ilgili gerekli önlemlerin alınması amacı ve 1 Mayıs kutlaması için DİSK- Limiter -İş Sendikası tarafından yapılan basın açıklamasına polis müdahale ederek, Sendika Başkanı kamber Saygılı ile birlikte 6 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlar 3.180 TL para cezası kesildikten sonra serbest bırakıldı.
- 22 İstanbul** Ölüm orucundaki Grup Yorum üyelerinin ve açlık grevindeki avukatların durumuna dikkat çekmek için kendilerini Dolmabahçe Sarayı’nın bahçe duvarına zincirleyen TAYAD üyeleri Kemal Gün ve Aydın Geve gözaltına alındı
- 29 İzmir** Emek ve Demokrasi Güçleri’nin 1 Mayıs’ta, Gündoğdu Meydanı’nda, sosyal mesafe gözetilerek kutlama yapılması için Valiliğe yaptığı başvuru reddedildi.

2. SORUŞTIRMALAR, YARGILAMALAR

- 09 Ankara** Yerine kayyım atanan “örgüt üyeliği” iddiasıyla 9 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırılan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı Selçuk Mızraklı hakkında ‘örgüt propagandası yaptığı’ iddiasıyla 28 Ağırceza’da bir dava daha açıldı. İlk duruşma 12 Ekim 2020’de.
- 10 İstanbul** Gazeteci Sabiha Temizkan’ın sosyal medya paylaşımları nedeniyle 35. Ağır Ceza’da dava açıldı. İlk duruşması 25 Haziran 2020’de.
- 10 Rize** Gazeteci ve İHD MYK üyesi Genççağa Karafazlı ve bir muhabir hakkında, Nabız Gazetesinde yayınlanan bir haber nedeniyle; *www.flash53* isimli internet sitesinin imtiyaz sahibi Hasan Fehmi Demir hakkında ise Covid-19 salgını ile ilgili haberleri nedeniyle soruşturma açıldı.
- 11 Van** Büyükşehir Belediyesi Eşbaşkanı Bedia Özgökçe Ertan hakkında “Örgüt üyeliği” iddiasıyla 7. Ağır Ceza Mahkemesinde dava açıldı.
- 16 İstanbul** Cumhurbaşkanlığı iletişim başkanı Fahrettin Altun’un kiraladığı vakıf arazisine yaptırdığı yapıların Büyükşehir Belediyesi tarafından yıkılmasına dair Cumhuriyet Gazetesinde yer alan haberler için soruşturma açıldı.
- 18 İstanbul** Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Hazal Ocak hakkında “Maliye bakanı Berat Albayrak’ın Kanal İstanbul güzergahında arazi aldığı” haberi nedeniyle 2. Asliye Ceza’da dava açıldı. İlk duruşma 18 Haziran 2020’de.
- 20 İstanbul** 26 Temmuz 2018 tarihinde yaptığı basın açıklamasında gözüaltına alındıktan sonra tutuklanan Pir Sultan Abdal Derneği Sarıyer Şube başkanı Zeynep Yıldırım ile birlikte 5 kişi hakkında 35 Ağır Ceza Mahkemesinde açılan davada 5 kişi tahliye edildi. Gelecek duruşma 8 Temmuz 2020’de.
- 21 Ankara** HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş konuşmaları ve yabancı bir gazeteye verdiği mülakat gerekçe gösterilerek hakkında 17. Ağır Ceza’da açılan davanın ilk duruşması 14 Temmuz 2020’de.
- 27 Ankara** Diyanet İşleri Başkanı tarafından 24 Nisan’da LGBTİQ+’ları hedef gösteren fetvasını eleştiren açıklama nedeniyle Ankara Barosu hakkında ‘Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağılama’ suçundan soruşturma açıldı.
- 27 İstanbul** 8 Mart Gecesi yapılan Feminist yürüyüşünde polis şiddetini görüntüleyen ve sosyal medya üzerinden paylaşan gazeteci Zülal Koçer hakkında soruşturma başlatıldı.
- 27 Urfa** Tabip Odası tarafından koronavirüs salgınına ilişkin hazırlanan rapor nedeniyle haklarında, “Halkı korku ve paniğe sevk etme” gerekçesi ile açılan soruşturma nedeniyle Başkan Ömer Melik ve Genel Sekreter Osman Yüksekayla gözüaltına alındı. Adliyeeye sevk edilen Melik ve Yüksekayla, adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.
- 28 Diyarbakır** Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş’ın Ramazan hutbesindeki nefret söylemi içeren söylemlerini kınayan Baro açıklaması hakkında, TCK 216/3 maddesi kapsamında “Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağılama” suçundan soruşturma başlatıldı.

3. MEDYA, SOSYAL MEDYA

01 İzmir Tabip Odası'nın koronavirüs salgınıyla ilgili açıklamalarının ardından sosyal medya hesaplarına kısıtlama getirildi.

01 Mardin Devlet Hastanesi'nde koronavirüs testleri pozitif çıkan çocuklar ile diğer çocukların aynı üniteye karantinaya alındığı iddiasını haberleştiren Mezopotamya Ajansı Muhabiri Ahmet Kanbal hakkında, İl Sağlık Müdürlüğü'nün şikayetiyle "*Halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek*" iddiasıyla soruşturma açıldı.

02 Ankara "Ankara kuşu" ismiyle mesajlar yayınlayan sosyal medya kullanıcısı Oktay Yaşar tutuklandı.

03 Gaziantep DİSK/Tekstil İşçileri Sendikası Gaziantep Bölge Temsilcisi Mehmet Türkmen sosyal medya hesabından Covid-19 salgınına rağmen çalışmak zorunda olan işçilerin durumuna dikkat çektiği için gözaltına alındı.

03 Muğla Bodrum ilçesinde gazeteci Hakan Aygün'ün evi, polis tarafından basıldı. Sosyal medya paylaşımları gerekçesiyle tutuklandı

07 Ankara Gazeteci Fatih Portakal hakkında, sosyal medya paylaşımlarında "*halkı manipüle etmek*" ve "*gerçeğe aykırı, maksatlı ifadeler kullanmak*" gerekçesiyle Cumhurbaşkanı ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından suç duyurusunda bulunuldu.

08 Aydın Söke, Kuşadası ve Efeler ilçelerinde 14 kişi hakkında, sosyal medya paylaşımları gerekçesiyle soruşturma açıldı.

13 Mardin Mezopotamya Ajansı Muhabiri Ahmet Kanbal hakkında, sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek "*Görevlerinden dolayı kamu görevlilerine hakaret*" ve "*Devletin kurum ve organlarını aşağılama*" iddialarıyla soruşturma açıldı.

13 Rize Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP) Fındıklı temsilcisi Tugay Köse sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek gözaltına alındı.

13 Rize www.rizenabiz.com haber sitesine, "*Koronaya yakalanan Çaykur işçisi isyan etti*" başlıklı haber nedeniyle erişim engeli getirildi.

16 Ankara Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), FOX TV ana haber sunucusu Fatih Portakal'ın 30 Mart, 31 Mart ve 1 Nisan 2020 tarihinde Covid-19 salgını ile ilgili yaptığı yorumlarda 'halkı kin ve düşmanlığa sevk ettiği' gerekçesiyle FOX TV'ye üst limitten idari yaptırım uygulanmasına ve 3 kez program durdurma cezası verilmesine karar verdi. Ayrıca,

Can Ataklı'nın yaptığı yorumlar nedeniyle TELE 1 televizyonuna da üst limitten idari yaptırım uyguladı, 3 kez program durdurma cezası ve bir program konuşunun sözleri nedeniyle HALK TV'ye idari yaptırım cezası verilmesine karar verdi.

19 Ankara Önce Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) sonra da 7. Sulh Ceza Hakimliği'nin kararı ile aralarında da www.independentturkish.com'un da bulunduğu 18 İnternet sitesine erişim engeli getirildi.

22 Isparta Sosyal medyada PKK/KCK/ YPG propagandası yapmakla suçlanan inşaat işçisi 3 Kürt gözaltına alındı, tutuksuz yargılanacaklar.

24 Kocaeli Koz Gazetesinin Genel Yayın yönetmeni Gökhan Karabulut, İl Sağlık Müdürüne ilişkin yaptığı haber gerekçe gösterilerek gözaltına alındı.

27 Ankara İçişleri Bakanlığı, 42 günde Covid-19 salgını ile ilgili 6362 sosyal medya paylaşımı nedeniyle toplam 402 kişinin gözaltına alındığını açıkladı.

27 Van Gazeteci Oktay Candemir hakkında, geçen ay yaptığı *“Çaldıran'da yetersiz karantina”, “Güvenlik Soruşturması ile işten çıkarılan ve bir daha iş bulamayan genç intihar etti”* haberleri ve Twitter'da *“Süleyman Soylu özel yetki ile donatılmış İçişleri Bekçisidir. Devletin Kürt konsepti değişmedikçe Süleyman hep Bakan olarak kalacak”* şeklindeki paylaşımı nedeniyle, *“Halk arasında korku ve panik yaratmak”* ve *“Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşıllamak”* suçlamalarıyla 3 ayrı soruşturma başlatıldı.

4. DİĞER UYGULAMALAR

07 Samsun Bafra Cezaevinde Mehmet Yeter adlı hükümlü COVID-19 nedeniyle yaşamını yitirdi ancak ölüm haberi ailesine verilmeden apar topar gömüldü. Savcılığın Mezarlıklar Müdürlüğüne yazdığı yazıda ölüm nedeni Koronavirüs olarak gösterildiği halde olayın basına yansması üzerine savcılık bu kez “Kangren” olduğunu iddia etti.

09 Osmaniye Cezaevindeki yemeklerin kötü olduğunu ve *“yemekten çamur çıktığını”* söyleyen mahpusun ailesi ile yaptığı telefon görüşmesi kesildi.

14 İzmir Aliğa ilçesindeki Şakran 4 no'lu T Tipi Cezaevinde idarenin yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgına karşı önlem almadığını aileleri aracılığıyla kamuoyuna duyuran siyasi tutuklulara disiplin cezası verildi. Ceza, yasak bittikten sonra uygulanacak.

18 Ankara İyi Parti milletvekili Ümit Özdağ hakkında TBMM'de düzenlediği basın toplantısı nedeniyle dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle fezleke hazırlandı.

18 Kars Akşam saatlerinde Belediyeye giden 5 kişilik saldırgan bir grup belediye güvenlik personeline hakaret ettikten sonra, ofisteki eşyalara zarar verdi.

- 20 Kocaeli** Genel yayın yönetmeni ve bir yazarı 22 Mart'ta gözaltına alınana "Ses Kocaeli" gazetesine yönelik silahlı saldırı sonucunda maddi hasar oluştu.
- 27 Ankara** Halkların Demokratik Partisinin 21 milletvekili hakkında dokunulmazlıklarının kaldırılması talebiyle hazırlanan 30 fezleke Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gönderildi.
- 30 İzmir** 1 Mayıs duyurusu yapan DİSK üyesi 3 işçiye sosyal mesafeye uymadıkları suçlaması ile 3.150 lira para cezası verildi.

5. YORUM VE ÖNERİLER

Coşkun Üsterci (TİHV):

Nisan ayında, yeni koşullara uygun yeni ihlal biçimleri söz konusu. Daha doğrusu, var olan bir ihlal biçimi ön plana çıktı.: Sosyal medyaya yönelik soruşturmalar. İlk Covit-19 vak'ası hakkında 11 Mart'ta görülmüştü. İçişleri Bakanlığının 27 Nisan'da yaptığı açıklamaya göre bu 42 gün içinde 6.162 kişiye soruşturma açılmış, 402 kişi gözaltına alınmış. Geçmiş yıllarla kıyaslandığında çok büyük bir sayı. "Evde Kalan" Türkiye, doğal olarak düşüncelerini sosyal medya üstünden paylaşıırken büyük bir baskıya maruz kalmış oluyor.

Bir diğer konu, bununla birlikte, insan hakları savunucularının haklarının da kısıtlanması. Urfa Tabip Odası'nın sosyal medya paylaşımları nedeniyle oda başkanı ve genel sekreteri hakkında soruşturma açıldı. Oysa bu kurumlar, yaşadığımız salgın sırasında en fazla konuşacak ve halkı bilinçlendirecek, yönetimin yanlışlarını eleştirerek onlara destek olabilecek kurumlar. Doğal faaliyetlerini, görevlerini gerçekleştiriyorlar. Sağlık çalışanlarının yaşadığı malzeme sıkıntısından, tedavide karşılaşılan güçlüklerden, gerçek vak'a ve ölüm sayılarından bahsediyorlar, bundan dolayı "Halkı paniğe sevk etmek, kin ve nefret..." suçlamalarıyla soruşturmaya uğruyorlar.

Diyanet İşleri Başkanı yaptığı bir hutbesinde "Ayrımcılık Suçu" işliyor. Evlilik dışı ilişkilerde bulunanlarla LGBTİ+'ların eğilimlerini eleştiriyor ama ifade özgürlüğü kapsamı dışında, onları sapkın ve hastalıklı olarak niteliyor. Yaslarımızda eşcinsellik yasak değil, böyle bir düzenleme de yapılamaz, zira üst norm olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olur. Ayrıca, mevcut yasalar, barolara, bir hak ihlali olursa suç duyurusunda bulunmak, hatta dava açmak hakkını da veriyor. Ayrıca Diyarbakır Barosu ve İnsan Hakları Derneği de bir suç duyurusu yaptı. Sonuç? Barolar hakkında soruşturma!..

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un evinin arkasındaki bir araziyi kullanmaya kalkması ve İstanbul BŞ. Bel.'nin bunu engellemesi. CHP Üsküdar İlçe Bşk.'nin bunu eleştiren bir sosyal medya paylaşımı, "Özel hayatın gizliliği" gerekçesiyle soruşturma nedeni. Bu durumu eleştiren İl Başk. Canan Kaftancıoğlu da "suçu ve suçluyu övmek suçu"ndan soruşturuluyor. Üsküdar İlçe Bşk.'nin kesinleşmiş bir suç mu var ki?..

Sonuçta, ifade 6zg6rl6đ6đ6, 6rg6tlenme 6zg6rl6đ6đ6, hak savunucularının 6zg6rl6đ6đ6 hiçe sayan bir “Suç Zinciri” ile karşı karşıyayız.

Osman İşçi (İHD) Gen. Sek.:

14 Nisan’da TBMM’de kabul edilen infaz değişikliği kanununun g6sterdiği eleştiri ve muhalif g6r6ř aktarmak 6zere kullanılmak istenen ifade 6zg6rl6đ6đ6, toplantı ve g6steri hakkına y6nelik ayrımcılığa varan sonuçlar doğurduğu g6r6lmektedir. Bu nedenle, bu hakların kullanılmasının kriminalize edilmesine son verilmelidir.

İnsan hakları savunucuları, 6rg6tleri olarak bu s6releri yakından izlememiz gerekiyor. COVID-19 s6recinde şeffaf toplum olmanın, bilgiye erişimin ifade 6zg6rl6đ6đ6 bağlamında 6nemi daha belirgin olarak ortaya çıkmıştır.

Ali iek (İHD İzmir):

Sağlık alışanlarının 6rg6tleri olan SES, TTB ve Odaların yaptığı açıklamalar; 6neriler ve iş birliği çağrılarının y6r6tme tarafından dikkate alınmaması hatta d6şmanca algılanması ve kamuoyuna “karşı taraf” olarak yansıtılması kaygı vericidir.

Kolluğun g6zaltına alış şekli, pandeminin bulaşma d6zeyine uygun değildir. Kolluktan herhangi birinin covid19 olup olmadığı bilinmemektedir. G6zaltına alınan kişiler ve g6zaltına alan kolluğun testleri yapılmalıdır.

Bu s6rete çalışmak zorunda olan emekçilerin basına yaptığı açıklamalarda, işlerinden çıkarılma korkusuyla, adlarını ve kimliklerini açıklamaktan çekinmeleri uygulamaların anti demokratik olduğunun bir g6stergesidir.

Mahpusların içindeki bulundukları durumu ve yapılan uygulamaları ailelerine telefonla bilgilendirmelere idari cezası verilmesi haber verme, bilgilendirme ve d6ř6ncelerini açıklama engelidir ve kaygı vericidir.

Video Panele ulaşmak için: <https://youtu.be/y7Bg5PirXVw>